Repertoriul jurisprudenței

ORDONANȚA PREȘEDINTELUI CURȚII

16 iulie 2020*

„Recurs – Intervenție – Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene – Articolul 40 – Interes în soluționarea litigiului”

În cauza C-883/19 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 3 decembrie 2019,

HSBC Holdings plc, cu sediul în Londra (Regatul Unit),

HSBC Bank plc, cu sediul în Londra,

HSBC France, cu sediul în Paris (Franța),

reprezentate de K. Bacon, QC, D. Bailey, barrister, și M. Simpson, solicitor, precum și de C. Angeli și M. Giner, avocats,

recurente,

cealaltă parte din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de P. Berghe, M. Farley și F. van Schaik, în calitate de agenți,

pârâtă în primă instanță,

PREȘEDINTELE CURȚII,

având în vedere propunerea doamnei K. Jürimäe, judecătoare raportoare,

după ascultarea avocatului general, domnul M. Bobek,

dă prezenta

Ordonanță

1 Prin recursul formulat, HSBC Holdings plc, HSBC Bank plc și HSBC France (denumite în continuare, împreună, „societățile HSBC”) solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 24 septembrie 2019, HSBC Holdings și alții/Comisia (T-105/17, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2019:675), prin care Tribunalul a anulat articolul 2 litera (b) din Decizia C(2016) 8530

* Limba de procedură: engleza.

final a Comisiei din 7 decembrie 2016 referitoare la o procedură inițiată în temeiul articolului 101 TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul AT.39914 – Euro Interest Rate Derivatives) (denumită în continuare „decizia în litigiu”) și a respins în rest acțiunea.

2 Prin înscrisul depus la grefa Curții la 20 martie 2020, JPMorgan Chase & Co., JPMorgan Chase Bank, National Association și J. P. Morgan Services LLP (denumite în continuare, împreună, „societățile JPMC”) au formulat, în temeiul articolului 40 al doilea paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, o cerere de intervenție în susținerea concluziilor societăților HSBC.

3 Prin înscrisurile depuse la grefă la 22 aprilie 2020 și, respectiv, la 30 aprilie 2020, Comisia Europeană și societățile HSBC au prezentat observații scrise cu privire la această cerere. Prin înscrisul depus la grefă la 18 mai 2020, înainte de expirarea termenului de depunere a observațiilor, HSBC a completat observațiile sale inițiale în lumina Ordonanței președintelui Curții din 30 aprilie 2020, Comisia/HSBC Holdings și alții (C-806/19 P, nepublicată, EU:C:2020:364), și, având-se în vedere aceste împrejurări, înscrisul menționat a fost depus la dosar.

Cu privire la cererea de intervenție

4 În susținerea cererii, societățile JPMC arată în esență că au formulat o acțiune, înregistrată la grefa Tribunalului cu numărul T-106/17, împotriva deciziei în litigiu, ale cărei destinatare au fost de asemenea, și că această acțiune privește aceeași problematică precum cea în discuție în prezentul recurs. Societățile JPMC subliniază că, în temeiul articolului 69 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul de procedură, Tribunalul a hotărât să suspende procedura în acea cauză până la pronunțarea hotărârii Curții cu privire la prezentul recurs. Or, ar rezulta în mod vădit din această din urmă decizie că procedura în cauza T-106/17 a fost suspendată ca urmare a existenței unor motive comune cu cele invocate în cauza T-105/17 și, în consecință, în prezenta cauză. Pe de altă parte, existența unor motive comune ar fi confirmată de hotărârea atacată. Din această împrejurare societățile JPMC deduc că hotărârea care urmează să fie pronunțată în prezenta cauză în recurs va avea efect direct asupra soluționării acțiunii în anulare pe care au formulat-o. În aceste condiții, societățile JPMC subliniază că ar fi injust ca Curtea să se pronunțe asupra unor chestiuni care vor fi determinante pentru soluționarea acțiunii pe care au formulat-o fără ca ele să fie ascultate cu privire la aceste chestiuni.

5 Societățile JPMC consideră, prin urmare, că au un interes direct în soluționarea litigiului, în sensul articolului 40 al doilea paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

6 În această privință, rezultă din această din urmă dispoziție că orice persoană fizică sau juridică are dreptul de a interveni într-un litigiu aflat pe rolul instanțelor Uniunii Europene, altul decât un litigiu între statele membre, dintre instituțiile Uniunii sau dintre statele membre, pe de o parte, și instituțiile Uniunii, pe de altă parte, dacă această persoană poate dovedi faptul că are un interes în soluționarea litigiului.

7 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, noțiunea de „interes în soluționarea litigiului”, în sensul dispoziției menționate, trebuie definită prin prisma obiectului însuși al litigiului și înțeleasă ca fiind un interes direct și actual pentru soarta rezervată concluziilor înseși, iar nu ca un interes în raport cu motivele sau cu argumentele invocate ca atare. Într-adevăr, termenii „soluționarea litigiului” fac trimitere la decizia finală solicitată, astfel cum ar fi consacrată în dispozitivul deciziei prin care se finalizează judecata. Este vorba, așadar, mai precis, despre un interes direct și actual în admiterea concluziilor părții pe care persoana care solicită să intervină își propune să le susțină (Ordonanța președintelui Curții din 30 aprilie 2020, Comisia/HSBC Holdings și alții, C-806/19 P, nepublicată, EU:C:2020:364, punctul 7 și jurisprudența citată).

8 În această privință, trebuie în special să se verifice că persoana care formulează cererea de intervenție este afectată în mod direct de actul atacat și că interesul acesteia în soluționarea litigiului este cert. În principiu, un interes în soluționarea litigiului poate fi considerat suficient de direct numai în măsura în care această soluționare este de natură să modifice poziția juridică a persoanei care formulează cererea de intervenție (Ordonanța președintelui Curții din 30 aprilie 2020, Comisia/HSBC Holdings și alții, C-806/19 P, nepublicată, EU:C:2020:364, punctul 8 și jurisprudența citată).

9 Trebuie să se amintească de asemenea că, potrivit jurisprudenței Curții, o parte a cărei intervenție este admisă, în temeiul articolului 40 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, într-un litigiu în fața acesteia din urmă nu poate să modifice obiectul litigiului astfel cum a fost circumscris prin concluziile și prin motivele părților principale. Rezultă că sunt admisibile numai argumentele unui intervenient care se înscriu în cadrul definit prin aceste concluzii și motive. Într-adevăr, interesul unei persoane care formulează cererea de intervenție în soluționarea litigiului trebuie apreciat tocmai prin luarea în considerare în special a obiectului litigiului în recurs, astfel cum reiese din concluziile părților principale și din motivele invocate în susținerea acestor concluzii (Ordonanța președintelui Curții din 30 aprilie 2020, Comisia/HSBC Holdings și alții, C-806/19 P, nepublicată, EU:C:2020:364, punctul 9 și jurisprudența citată).

10 În speță, din cuprinsul punctului 42 din hotărârea atacată reiese că, în cadrul acțiunii pe care au introdus-o la Tribunal și în care s-a pronunțat hotărârea atacată, societățile HSBC au formulat, pe de o parte, concluzii în anularea articolului 1 și a articolului 2 litera (b) din decizia în litigiu, precum și, pe de altă parte, concluzii în reformarea cuantumului amenzii care le-a fost aplicată prin articolul 2 litera (b) menționat.

11 La articolul 1 din decizia în litigiu, Comisia a constatat că societățile care erau vizate de aceasta, printre care figurau societățile JPMC și societățile HSBC, încălcaseră articolul 101 TFUE prin participarea la o încălcare „unică și continuă” care a constat „în acorduri și/sau practici concertate având ca obiect denaturarea cursului normal al componentelor prețurilor în sectorul instrumentelor financiare derivate pe rata dobânzii în euro”. La articolul 2 litera (b) din această decizie, Comisia a obligat în solidar societățile HSBC la plata unei amenzi de 33 606 000 de euro pentru încălcarea prevăzută la articolul 1 menționat.

12 În hotărârea atacată, Tribunalul a respins motivele invocate de societățile HSBC prin intermediul cărora au solicitat, cu titlu principal, anularea articolului 1 din decizia în litigiu. În schimb, Tribunalul a admis a treia critică din cadrul primului aspect al motivului prin care s-a solicitat anularea articolului 2 litera (b) din această decizie și a hotărât anularea acestuia.

13 În acest context, prin recursul formulat, societățile HSBC solicită, pe de o parte, anularea punctului 2 din dispozitivul hotărârii atacate, prin care Tribunalul a respins acțiunea pe care au formulat-o în măsura în care avea ca obiect anularea articolului 1 din decizia în litigiu, și, pe de altă parte, anularea articolului 1 litera (b) din această decizie.

14 Trebuie să se stabilească dacă, în aceste condiții, societățile JPMC pot dovedi în cadrul prezentului recurs faptul că au un interes direct și actual în admiterea concluziilor formulate de societățile HSBC, în sensul jurisprudenței amintite la punctul 7 din prezenta ordonanță.

15 În această privință, trebuie să se arate că prezentul recurs privește în special legalitatea aprecierilor Tribunalului referitoare la motivele pe care se întemeiază partea dispozitivă a deciziei în litigiu, prin care Comisia a constatat existența unei încălcări a articolului 101 alineatul (1) TFUE. Societățile HSBC susțin în acest context că Tribunalul a săvârșit erori de drept prin respingerea motivelor de anulare pe care le-au invocat întemeiate pe calificarea eronată a acestei încălcări de către Comisie ca fiind încălcare prin obiect, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE, și încălcare unică și continuă. În plus, ele apreciază că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin respingerea motivului de anulare pe care l-au invocat întemeiat pe o încălcare a principiilor prezumției de nevinovăție și bunei administrări,

precum și a dreptului la apărare ca urmare a adoptării acestei decizii ulterior unei decizii de tranzacționare în care Comisia își exprimase deja poziția cu privire la participarea societăților HSBC la încălcarea în cauză.

16 Desigur, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, o decizie ca decizia în litigiu, deși redactată și publicată sub forma unei singure decizii, trebuie analizată ca o serie de decizii individuale prin care se constată în privința fiecăreia dintre întreprinderile destinatare încălcarea sau încălcările reținute în acuzare și prin care i se aplică, dacă este cazul, o amendă (Hotărârea din 15 octombrie 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P și C-254/99 P, EU:C:2002:582, punctul 100 și jurisprudența citată). Astfel, dacă s-ar admite concluziile societăților HSBC în cadrul prezentului recurs, Curtea ar anula hotărârea atacată și, în cazul unei ar soluționa ea însăși în mod definitiv litigiul, în conformitate cu articolul 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, în ipoteza în care ar considera întemeiată acțiunea în primă instanță, Curtea ar anula articolul 1 litera (b) din decizia în litigiu, care se aplică numai acestor societăți.

17 Totuși, trebuie să se constate, pe de o parte, că, în speță, societățile JPMC, în calitate de codestinatari ai deciziei în litigiu, fac parte dintre societățile desemnate că au participat, împreună cu societățile HSBC, la încălcarea menționată la articolul 1 din această decizie. Pe de altă parte, deși articolul 1 litera (c) din decizia menționată, a cărui anulare este solicitată de societățile JPMC în cadrul cauzei T-106/17, se aplică efectiv numai acestor din urmă societăți, motivele de anulare pe care le invocă, referitoare la natura și la existența încălcării constatate în aceeași decizie, sunt analoge celor formulate de societățile HSBC. Astfel, în pofida jurisprudenței amintite la punctul precedent, deciziile de constatare a participării atât a societăților HSBC, cât și a societăților JPMC la aceleași „acorduri și/sau […] practici concertate” în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE, deși distincte, sunt strâns legate între ele, chiar interdependente.

18 În aceste condiții și având în vedere faptul că prin recursul formulat societățile HSBC contestă existența și natura însăși a încălcării articolului 101 alineatul (1) TFUE, hotărârea care urmează a fi pronunțată în prezenta cauză – indiferent dacă Curtea admite concluziile societăților HSBC și anulează hotărârea atacată sau dacă respinge motivele de recurs invocate de aceste societăți – va avea în mod necesar o incidență directă asupra aprecierii de către Tribunal a acțiunii formulate de societățile JPMC prin care se solicită anularea articolului 1 litera (c) din decizia în litigiu.

19 Astfel, fără a aduce atingere aprecierii motivelor invocate în susținerea prezentului recurs, trebuie să se arate că, prin hotărârea care urmează a fi pronunțată în prezenta cauză, Curtea se va pronunța în mod definitiv asupra temeiniciei în drept a motivelor de recurs invocate de societățile HSBC referitoare la constatarea Comisiei privind existența și natura încălcării prevăzute la articolul 1 din decizia în litigiu, motiv al cărui conținut juridic corespunde în parte conținutului motivelor invocate în primă instanță de societățile JPMC în cadrul cauzei T-106/17.

20 În consecință, dacă societățile JPMC nu ar fi autorizate să intervină în prezenta cauză în susținerea concluziilor societăților HSBC, ele ar fi lipsite de posibilitatea de a fi ascultate în mod concret cu privire la temeinicia în drept a motivelor pe care le-au invocat, deși hotărârea care urmează să fie pronunțată în prezenta cauză va oferi un răspuns susceptibil să fie decisiv pentru aprecierea de către Tribunal a temeiniciei acestora din urmă.

21 În aceste condiții, noțiunea de „interes în soluționarea litigiului”, prevăzută la articolul 40 al doilea paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, trebuie interpretată, în lumina articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în sensul că permite admiterea unei cereri de intervenție precum cea a societăților JPMC.

22 Este necesar să se amintească în acest scop că principiul egalității armelor, care face parte integrantă din principiul protecției jurisdicționale efective a drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii, consacrat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale, întrucât este un corolar al însești noțiunii de proces echitabil, precum, printre altele, principiul contradictorialității, presupune obligația instanței de a oferi fiecărei părți o posibilitate rezonabilă de a-și susține cauza în condiții care nu o plasează într-o situație de dezavantaj net în raport cu adversarul acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 decembrie 2009, Comisia/Irlanda și alții, C-89/08 P, EU:C:2009:742, punctul 54, și Hotărârea din 16 octombrie 2019, Glencore Agriculture Hungary, C-189/18, EU:C:2019:861, punctul 61).

23 Rezultă din această considerație că trebuie stabilită o diferență după cum destinatarii unei decizii precum decizia în litigiu care au formulat o acțiune în primă instanță – ce face obiectul unei suspendări – solicită să intervină în cadrul unui litigiu referitor la însăși existența unei încălcări a articolului 101 alineatul (1) TFUE, cu privire la care au fost desemnați ca fiind coautori, sau solicită să intervină în cadrul unui litigiu care privește numai legalitatea sau cuantumul amenzii aplicate altuia dintre acești coautori pentru această încălcare.

24 Astfel, în prima ipoteză, împrejurarea că persoanele care au formulat cererea de intervenție sunt întreprinderi desemnate că au participat la o încălcare a articolului 101 alineatul (1) TFUE le permite să justifice un interes direct cu privire la situația concluziilor prezentate de un alt participant la această încălcare în cadrul unui litigiu având ca obiect contestarea caracterului real al încălcării respective, cu condiția să fi introdus ele însele o acțiune în anulare împotriva deciziei privind propria lor participare la aceeași încălcare, întemeiată pe motive de anulare în esență identice sau similare cu cele invocate în cadrul litigiului menționat. În schimb, în ceea ce privește a doua ipoteză, având în vedere caracterul individual al amenzilor aplicate în temeiul articolului 101 alineatul (1) TFUE, persoanele care au formulat cererea de intervenție fac dovada doar a faptului că au un interes indirect în soluționarea litigiului în care ar dori să intervină (a se vedea în acest sens Ordonanța președintelui Curții din 30 aprilie 2020, Comisia/HSBC Holdings și alții, C-806/19 P, nepublicată, EU:C:2020:364, punctul 13 și jurisprudența citată).

25 În speță, prezenta cerere de intervenție, spre deosebire de cererea care a fost formulată de societățile JPMC în cauza C-806/19 P, Comisia/HSBC Holdings și alții, se încadrează în prima dintre aceste două ipoteze.

26 În consecință, societățile JPMC fac dovada faptului că au un interes în soluționarea litigiului, în sensul articolului 40 al doilea paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

27 Totuși, trebuie amintit că, în conformitate cu jurisprudența Curții evocată la punctul 9 din prezenta ordonanță, o parte a cărei intervenție este admisă nu poate să modifice obiectul litigiului astfel cum a fost circumscris prin concluziile și prin motivele părților principale. Rezultă că sunt admisibile numai argumentele intervenientului care se înscriu în cadrul definit de aceste concluzii și motive.

28 În ceea ce privește drepturile procedurale ale societăților JPMC, trebuie să se constate că cererea de intervenție a fost depusă în termenul de o lună prevăzut la articolul 190 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, astfel încât ele au dreptul, în principiu, să li se comunice toate actele de procedură notificate părților, în temeiul articolului 131 alineatul (4) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 190 alineatul (1) din regulamentul menționat.

29 În aceste condiții, trebuie să se stabilească un termen scurt pentru societățile HSBC și pentru Comisie în vederea formulării, eventual, a unei cereri de aplicare a regimului de confidențialitate în privința înscrisurilor din dosarul prezentei cauze.

30 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că trebuie admisă cererea de intervenție în litigiu formulată de societățile JPMC în susținerea concluziilor societăților HSBC.

Cu privire la cheltuielile de judecată

31 Potrivit articolului 137 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, în hotărârea sau ordonanța prin care se finalizează judecata se dispune cu privire la cheltuielile de judecată.

32 În speță, întrucât este admisă cererea de intervenție formulată de societățile JPMC, cererea privind cheltuielile de judecată aferentă intervenției acestora trebuie să se soluționeze odată cu fondul.

Pentru aceste motive, Președintele Curții dispune:

1) Admite cererile de intervenție formulate de JPMorgan Chase & Co., JPMorgan Chase Bank, National Association și J. P. Morgan Services LLP în cauza C-883/19 P în susținerea concluziilor formulate de HSBC Holdings plc, HSBC Bank plc și HSBC France.

2) Sub rezerva punctului 3, prin grija grefierului, se comunică JPMorgan Chase & Co., JPMorgan Chase Bank, National Association și J. P. Morgan Services LLP o copie a tuturor actelor de procedură.

3) Stabilește un termen pentru HSBC Holdings plc, HSBC Bank plc și HSBC France, precum și pentru Comisia Europeană în vederea formulării, eventual, a unei cereri de aplicare a regimului de confidențialitate în privința înscrisurilor din dosarul prezentei cauze în raport cu JPMorgan Chase & Co., JPMorgan Chase Bank, National Association și J. P. Morgan Services LLP.

4) Stabilește un termen pentru JPMorgan Chase & Co., JPMorgan Chase Bank, National Association și J. P. Morgan Services LLP în vederea prezentării, în scris, a motivelor invocate în susținerea concluziilor lor.

5) Cererea privind cheltuielile de judecată se soluționează odată cu fondul.

Semnături